

Semiotyka metafory multimodalnej w dialogu: metaforyczne wyrażenia werbalne i gestowe. Anotacja i analiza przykładów wybranych z nagrań sesji coachingowych w języku polskim.

Konrad Juszczyk - juszczyk@amu.edu.pl

Zakład Psycholingwistyki, Instytut Językoznawstwa
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Metafora badana w ramach współczesnego językoznawstwa jest określana jako multimodalna, poznawcza i uniwersalna. Multimodalność oznacza wielopostaciowość wyrażenia metaforycznych, czyli występowanie metafor werbalnych (Jackel 2003), gestowych (Cienki 2017) oraz graficznych (Forceville 2009) i innych (Gibbs 2008). Poznawczą funkcję metaforze nadają psycholodzy (Thibodeau i Borodistky 2011 czy Casasanto i Dijkstra 2009) i neuropsycholodzy (Ramachandran 2003), a przede wszystkim językoznawcy kognitywni (głównie Lakoff i Johnson 1980 i Langacker 2009). Ci ostatni podają liczne dowody świadczące o uniwersalności metafory w językach świata i kulturze (Kovesces 2010). Podsumowując – metafora pozwala zajrzeć do umysłu jej użytkowników (Velenzuela i Soriano 2005), poznać naturę języka i kultury oraz poszerzyć naszą wiedzę o sposobach wytwarzania znaczenia podczas komunikacji (Evans 2015; Wojciechowska i Juszczyk 2004).

Wiele obserwacji i badań wskazuje na to, iż wyrażenia metaforyczne występują nie tylko w tekstach pisanych, lecz także w spontanicznych wypowiedziach używanych w rozmowie (Muller i Tag 2013; Cameron i Maslen 2010). Nie wiele jest jednak opisów metafory multimodalnej jako wyrażenia wytwarzanego pomiędzy uczestnikami, czyli jako znaku, którego znaczenie jest współtworzone w trakcie dialogu. Niniejsze wystąpienie służy przedstawieniu propozycji takiego opisu w postaci modelu międzyludzkiej metafory multimodalnej. Model opiera się na założeniach przejętych z teorii metafory pojęciowej (Lakoff i Johnson 1980), akwizycji języka (Tomasello 2015), komunikacji multimodalnej (Allwood 2013), a także podejść akcentujących dynamiczny charakter dialogu (Fusaroli et al. 2014; Pickering and Garrod 2006).

Dla egzemplifikacji modelu posłużymy się przykładami wybranymi z nagrań sesji coachingowych w języku polskim, które zostały przetranskrybowane i opisane na poziomie gestów (Konat i Juszczyk 2015). W celu rzetelnego i intersubiektywnie komunikowalnego wyboru metafor opracowano metody anotacji werbalnych (Juszczyk i Kamasa 2016) i gestowych wyrażenia metaforycznych.

Bibliografia:

- Allwood. "A Framework for Studying Human Multimodal." In (Ed.) *Coverbal Synchrony in Human-Machine Interaction.*, edited by In: communication. & N. Campbell, M. Rojc, 17–39. Boca Raton, FL: CRC Press, Taylor & Francis, 2013.
- Arbib, Michael A. *How the Brain Got Language: The Mirror System Hypothesis.* Oxford University Press, USA, 2012.
- Cameron, Lynne, and Robert Maslen. *Metaphor Analysis: Research Practice in Applied Linguistics, Social Sciences and the Humanities.* Equinox, 2010.
- Casasanto, Daniel, and Katinka Dijkstra. "Motor Action and Emotional Memory." *Cognition* 115, no. 1 (Kwiecień 2010): 179–85. doi:10.1016/j.cognition.2009.11.002.
- Cienki, Alan Joseph. "Analysing Metaphor in Gesture: A Set of Metaphor Identification Guidelines for Gesture (MIG-G)." In *The Routledge Handbook of Metaphor and Language*, edited by Elena Semino and Zsófia Demjén. Routledge, n.d.
- Evans, Vyvyan. *The Crucible of Language: How Language and Mind Create Meaning.* Cambridge University Press, 2015.
- Forceville, Charles, and Eduardo Urios-Aparisi. *Multimodal Metaphor.* Walter de Gruyter, 2009.
- Fusaroli, Riccardo, Joanna Rączaszek-Leonardi, and Kristian Tylén. "Dialog as Interpersonal Synergy." *New Ideas in Psychology* 32 (January 2014): 147–57. doi:10.1016/j.newideapsych.2013.03.005.

- Gibbs, R. *The Cambridge Handbook of Metaphor and Thought*. Cambridge University Press, 2008.
- Jäkel, Olaf. *Metafory w abstrakcyjnych domenach dyskursu: kognitywno-lingwistyczna analiza metaforycznych modeli aktywności umysłowej, gospodarki i nauki*. Tow. Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, 2003.
- Juszczak, Konrad, and Victoria Kamasa. "Ku Metodzie Identyfikacji Wyrażeń Metaforycznych Dla Polszczyzny Na Przykładzie Rozmów O Karierze Zawodowej." *In Język a Komunikacja*, 37:177–86. TERTIUM, 2016.
- Konat, Barbara, and Konrad Juszczak. "Multimodal Communication in Career Coaching Sessions: Lexical and Gestural Corpus Study." *In Empirical Methods in Language Studies*, Vol. 37. Lodz Studies in Language, 2015.
- Kovecses, Zoltan. *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford University Press, 2010.
- Langacker, Ronald W. *Investigations in Cognitive Grammar*. Walter de Gruyter, 2009.
- Müller, Cornelia, and Susanne Tag. "The Dynamics of Metaphor: Foregrounding and Activating Metaphoricity in Conversational Interaction." *Cognitive Semiotics* 6, no. Supplement (2013): 85–120. doi: 10.1515/cogsem.2010.6.spring2010.85.
- Pickering, Martin J., and Simon Garrod. "Alignment as the Basis for Successful Communication." *Research on Language and Computation* 4, no. 2 (2006): 203–28. doi:10.1007/s11168-006-9004-0.
- Ramachandran, V. S. *The Emerging Mind: The Reith Lectures 2003*. Profile Books, 2003.
- Thibodeau, Paul H., and Lera Boroditsky. "Metaphors We Think With: The Role of Metaphor in Reasoning." Edited by Jan Lauwereyns. *PLoS ONE* 6 (February 23, 2011): e16782. doi:10.1371/journal.pone.0016782.
- Tomasello, Michael, Bartłomiej Kucharzyk, and Rafał Ociepa. *Historia naturalna ludzkiego myślenia*. Kraków: Copernicus Center Press, 2015.
- Wojciechowska, Sylwia, and Konrad Juszczak. "Metaphor, Metonymy and Emotions." *Poznan Studies in Contemporary Linguistics* 50, no. 1 (2014): 1–13.
- Valenzuela, Javier, and Cristina Soriano. "Cognitive Metaphor and Empirical Methods." *Barcelona Language and Literature Studies* 14 (2005).